

FoU-insatser för nya målgrupper kartlagda

- insatser för människor med beroendeproblematik och utsatta familjer har kartlagts

Insatser för två av FoUS nya målgrupper – människor med beroendeproblematik samt socioekonomiskt utsatta grupper - har under våren kartlagts i en behovsinventering. Man fann flera viktiga områden att samverka kring. Det som hamnade högt på listan var insatser för missbruk hos unga, insatser för barn till föräldrar som missbrukar samt frågan om vad man kan göra för människor som hamnar utanför välfärdssystemet.

FoUS samordnare Ingegerd Karlsson bjöd i december in nyckelpersoner från kommunerna i Sjuhärad, Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen, kommunalförbund och universitet/högskolor. De inbjudna jobbar alla på ett eller annat sätt med frågor som rör de bägge behovsgrupperna. Man

samlades för att under en heldag diskutera kring vilka behov av forsknings- och kompetensutvecklingsinsatser som behövs, inom vilka områden den största kunskapsbristen finns och om vilka övriga intresseorganisationer som skulle vara relevanta att bjuda in för diskussion och medverkan. - Det var roligt att få kontakt med och träffa alla dessa människor som är så intresserade av dessa frågor, säger Ingegerd Karlsson.

Bilden: Ingegerd Karlsson

Missbruk hos unga

Man kom fram till 17 områden för beroende/missbruk och 7 områden för socioekonomiskt utsatta som anses viktiga att arbeta kring.

Forts sidan 2

Kundval i Sjuhärad

FoUS har genomfört en förstudie för att ta reda på hur långt kommunerna i Sjuhärad kommit vad gäller att låta invånarna själva välja vård och omsorg. [Sidan 3](#)

Välbesökt COAT-workshop

I april hölls en välbesökt workshop om COAT, Carers Outcome Agreement Tool, som är ett vetenskapligt framtaget instrument för planering och uppföljning av stöd till anhörigvårdare. COAT är riktat till personer som vårdar anhöriga som är över 65 år. Utvärderingar visar att verktyget gör nytta. I en jämförande studie ser man att anhörigstödet har förbättrats. [Sidan 4](#)

Nästa utlysning av FoU-stöd kommer till hösten

Hösten 2010 kommer det finnas möjlighet att söka FoU-stöd igen. Syftet med stödet är att enskilda personer eller arbetsgrupper ska kunna få stöd för att fördjupa sig i en problemställning på den egna arbetsplatsen.

FoU-stödet kan sökas av anställda i Västra Götalandsregionen inom Sjuhäradområdet, kommunerna i Sjuhärad eller vid Högskolan i Borås för att utveckla kvaliteten inom vård och omsorg.

Mer information om FoU-stödet kommer i nästa nyhetsbrev. Håll även utkik på vår webbsida:

www.fousjuharadvalfard.se

LÄR UT-projektet

– bättre läkemedelshandtering för äldre

LEDNINGSGRUPPEN HAR ORDET:

Nya projekt och idéer

Så har turen kommit till mig att skriva under rubriken "ledningsgruppen har ordet". Det är ett väldigt roligt tillfälle att berätta om vad som är på gång i verksamheten utöver det som omnämns i kalendarier exempelvis. Under sista tiden har arbete pågått med att författa rapport 2 i projektet som handlar om samordnad vård- och omsorgsplanering ur ett brukarperspektiv, den ska vara i tryck inom kort så håll utkik på vår hemsida efter den. Den första rapporten handlade om professionellas erfarenheter av vård-/omsorgsplanering och den andra om hur patienter och brukare upplever mötet. I intervjuer med patienter/brukare och personal vid de bandinspelade vård-/omsorgsplaneringsmötena visar de preliminära resultaten att det ofta finns en medvetenhet och olika strategier hos personalen som underlättar delaktighet för patienten. Det är ett intressant och viktigt arbete med en strävan att förbättra för

patienter/brukare och personal och planering för den tredje delen pågår för fullt och kommer att ske i form av en utbildning.

Ett annat intressant fokus utgörs av de behovsinventeringar gentemot såväl nya som gamla målgrupper som är genomförda eller under planering. Inledningsvis genomfördes en behovsinventering kring målgruppen barn, unga och familjer i utsatta livssituationer. Därefter följde missbruk, beroendeproblematik och socioekonomisk utsatthet. Behovsinventeringarna har gett nya projektidéer som vi hoppas kunna förverkliga inom ramen för verksamheten.

Den 1 juni genomfördes inventering av forsknings- och utvecklingsbehov mot målgruppen funktionshinder. Det blev en dag full av aktivitet och uppslag till nya projekt och kompetensutvecklingsinsatser att ta tag i. Avsikten är att även en av våra "gamla" målgrupper på så sätt får en nystart. Genomförda inventeringar har uppfat-

tats mycket positivt och har gett mycket information om vilka behoven är och vad som behöver prioriteras och inte minst bidragit till att knyta kontakter mellan företrädare från Västra Götalandsregionen, kommunerna i Sjuhärad och olika högskoleinstitutioner.

Detta är några reflektioner över pågående arbete och det finns väldigt mycket mer att tillägga men vi uppmanar våra läsare att fortlöpande hålla sig informerade om vad som sker via vår hemsida och allt intressant som är på gång! 🌸

Angela Bångsbo
Samordnare
angela.bangsbo@hb.se

Behovsinventering för nya målgrupper forts från sid 1

Det som hamnade överst på listan för beroende, handlar om missbruk hos unga.

Behovet av strukturer för hur man bäst arbetar med att minimera missbruk hos unga är stort. En möjlig väg att komma fram i detta arbete är att utnyttja det påbörjade arbetet med att skapa ungdomscentraler,

alltså "en dörr in" för all den service och det stöd som ungdomar kan behöva. Ett annat viktigt område är barn till föräldrar som missbrukar. Här finns vissa insatser redan inom kommunal verksamhet i form av grupper där barn erbjuds information, stöd och avlastning. Men det finns t ex en metod som kan komma ifråga som heter Beardslee familjeintervention, vars syfte är att hjälpa och stötta barn som har föräldrar som mår dåligt. Ett tredje område för behovsgruppen människor med beroendeproblematik handlar om Case management. Detta är en insats som används för personer med dubbla diagnoser, dvs som lider av både en psykisk sjukdom och av missbruksproblem.

"Hemmasittare"

Vad gäller den andra behovsgruppen, socioekonomiskt utsatta personer, ringade man in sju viktiga områden. Det första handlar om det ökande behovet av försörjningsstöd som i sin tur ger upphov till forskning kring vad detta får för effekter för individ, medarbetare och myndigheter. De flesta kommuner förväntar sig i nuläget en betydande ökning av försörjningsstöd pga av Försäkringskassans (FK's) förändrade regelverk. Här behövs forskning och

kompetensutvecklingsinsatser för personal inom kommun och region. Man ser även ett behov av samordning mellan t ex FK, Arbetslöshetskassa och socialtjänst. Ett annat område är fenomenet "hemmasittare". Det är unga vuxna som inte hittar ut i vuxenlivet; de får inte något jobb och de har föräldrar som har ekonomiska förutsättningar att ha dem hemma. De står utan sysselsättning, hamnar lätt framför datorn och följden blir en tilltagande isolering. Det kan också handla om barn i grundskolan som av olika anledningar inte förmås att komma tillbaka till skolan.

Fokus på behovsgrupperna

FoU Sjuhärad Vålfärd kommer utifrån denna kartläggning titta på vilka områden som man kommer att ta sig an. Kriterierna är att ämnet ska ha karaktären av samverkan samt tillföra ny kunskap. För att nå framgång med välfärdsforskning och utveckling är det nödvändigt att lyfta sig över organisationsgränser. - Det är detta som är fördelen med FoUS eftersom fokus alltid ligger på behovsgrupperna, inte på organisationer, avslutar Ingegerd Karlsson. 🌸

KONSULTERA EN FORSKARE!

Den **20 september** samt den **15 november** 2010 finns våra forskare på plats för konsultation. Du kan boka tid med någon av dem för att få råd och vägledning i ditt arbete.

Kerstin Frändin, vetenskaplig ledare funktionshinder och äldre

Elizabeth Hanson, vetenskaplig ledare vård- och omsorgsvetenskap

Per-Åke Karlsson, vetenskaplig ledare socialt arbete/omsorg.

För mer information och bokning, ring administratör Caroline Andersson 033-435 47 06

Kundval i Sjuhärad

FoU Sjuhärad Velfärd har genomfört en förstudie för att ta reda på hur långt kommunerna i Sjuhärad har kommit vad gäller att låta invånarna själva välja vård och omsorg.

I februari 2008 kom LOV – lagen om valfrihetssystem, som fungerar som ett verktyg för de kommuner som vill konkurranspröva verksamhet inom funktionshinders- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvårdstjänster. FoUS har undersökt hur långt kommunerna i Sjuhärad kommit i processen att utreda, fatta beslut och eventuellt införa kundval enligt denna lag och resultatet presenteras i rapporten "LOV i Sjuhärad" som finns att läsa i sin helhet på www.fousjuharadvalfard.se, under länken Publicerat. Författare är Sara Esbjörnson.

Borås kommun har infört kundval
Rapporten är en förstudie, tänkt att användas som underlag för att kunna formulera en detaljerad projektplan till en mer omfattande studie kring vård- och kundval. FoUS gemensamt med FoU i Väst/GR har frågat kommunerna om de infört kundval, hur processen startade, hur beslutsfattandet vid ansökan/införande av kundval gick till och hur genomförande/införande av kundval gått till. Det visade sig att samtliga åtta kommuner i början av februari 2010 hade

avslutat utredningen kring ett eventuellt införande av kundval enligt LOV. Av dessa hade en kommun - Borås - infört och startat kundval, övriga kommuner hade antingen fattat beslut om ett införande men ännu inte startat eller väntades fatta beslut om införande.

Kvalitet, valfrihet och småföretagande
Studien visar att det framförallt var politiska initiativ att starta processen kring kundval och de tre vanligaste skälen som angavs för att införa kundval var kvalitet, valfrihet och småföretagande. Enligt studien planerar samtliga kommuner att införa kundval inom hemtjänst, både inom service och omvårdnad, samt delegerade insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen. Några frågor som väckts under arbetets gång med förstudien är: a) Medför kundval, när det är etablerat, att brukarna sätts i centrum och att kvaliteten därmed höjs? b) Kommer brukare att byta utförare om de inte är nöjda? c) Leder valfrihetssystem till konkurrens i kvalitet om lojaliteten är stark och brukare väljer att stanna kvar hos vald utförare, trots att de inte är nöjda?

Tanken är att FoUS under hösten 2010 fattar beslut om en mer omfattande studie ska genomföras om kund- och vårdval. 🌸

Text: Sara Esbjörnson

NY PERSONAL

Elisabeth Eliason

Den 1 april tillträdde Elisabeth Eliason som vikarierande informatör vid FoU Sjuhärad Velfärd. Hon ersätter Marie Wikström som är föräldraledig till mars 2011. Elisabeth kommer närmast från Hjo folkhögskola där hon arbetat som webbredaktör och kvalitetsansvarig. Dessförinnan jobbade hon i åtta år som informatör på Volvo Personvagnar i Göteborg. - Det är intressant att arbeta på FoU Sjuhärad! Jag tycker att det är spännande med verksamheten som bedrivs och jag brinner för uppdraget – att kommunicera och informera både medarbetare, målgrupper och allmänhet om den forskning och utveckling som bedrivs för att förbättra livet för människor i vårt samhälle.

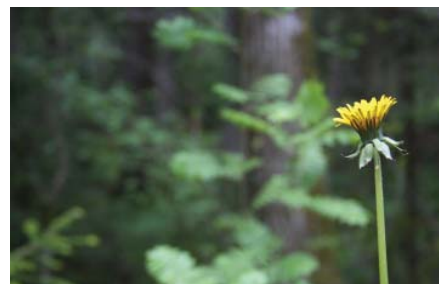

BILD: STOCK.XCHNG

FoU-cirkel om ledarskap

11 juni var det avslutning på FoU-cirkeln om "Enhetschefens roll" som Lars Rönnmark, FoU Sjuhärad Velfärd bedrivit under två år i samarbete med Institutionen för vårdvetenskap. Syftet har varit att "ge dig som är enhetschef stöd och utrymme att beskriva, analysera och utveckla rollen som första linjens chef". Mer information om FoU-cirkeln och berättelser från chefernas arbetsvardag i kommande nyhetsbrev. 🌸

KALENDARIUM 2010

15 september

FoU-café om Case management med Mats Ekermo, Borås

21 september

Temadag "Kärlek på äldre dar - om olika källor till livslust", Tranemo

22 september

FoU-dag "Möte i samverkanslandet". Samarr. med Vårdhögskolan

30 september

Temadag om patientsäkerhet, Borås. Samarr. med Patientnämnden.

Mer information finns på webbplatsen www.fousjuharadvalfard.se via Kalendariet.

Beslut från styrgruppen

FoU Sjuhärad Velfärds styrgrupp sammanträdde den 12 maj 2010. Följande beslut fattades:

- FoUS ska delta i projekt om effekter av modeller för anhängstöd. Detta blir en nationell studie.
- FoUS ska driva ett brukarråd för äldre i ny tappning.
- Utlysning av uppdrag - vetenskaplig ledare för områdena barn, unga och familjer i utsatta livssituationer kommer att ske.
- Samtliga projekt som FoUS driver ska registreras i projektdatabasen FoU i Sverige (www.fou.nu). Detta ger samordningsfördelar och projekten blir nationellt sökbara. 🌸

COAT-samtal som stöd för anhöriga som vårdar närstående

I april hölls en välbesökt workshop om COAT, Carers Outcome Agreement Tool, som är ett vetenskapligt framtaget instrument för planering och uppföljning av stöd till anhängigvårdare.

COAT är riktat till personer som vårdar anhöriga där den anhörige är över 65 år.

Varje kommun är ålagd att ge ett individuellt anpassat stöd för anhängigvårdare och här kommer COAT mycket väl till pass. Det har tagits fram genom ett projekt som startade 2004 i samarbete mellan FoU Sjuhärad Valfärd, University of Sheffield samt Socialstyrelsen och när projektet avslutades har instrumentet utvärderats vid ett flertal tillfällen med goda resultat. Mer om detta senare i artikeln.

Man får fram mer information än vid ett "vanligt" samtal

Projektledaren Lennart Magnusson tillsammans med Elizabeth Hanson, vetenskaplig ledare berättade om bakgrunden till COAT - att man utgår från den så kallade partnerskapsmodellen. Sedan beskrevs instrumentet vilket är uppbyggt utifrån tre områden där man ställer frågor till anhängigvårdaren som handlar om vad denne behöver för stöd för att kunna vårda, om vad som skulle underlätta livet för honom eller henne, samt om vad som skulle göra livet bättre för den anhörige. Därefter delades åhörarskaran, som bestod av deltagare från Falun i norr till Falkenberg i söder, in i grupper och vi fick göra rollspel kring instrumentet. En del av deltagarna

Bilden ovan: Deltagare på COAT-workshop den 21 april 2010. Nedan: utdrag ur COAT-instrumentet.

Carers Outcome Agreement Tool (COAT) - instrument

A. HJÄLPA DIG ATT VÄRDA

Nedan finns en lista på olika former av hjälp och stöd som en del anhängigvårdare tycker är värdefulla. För varje form av hjälp, fyra i listan, väljer du hur värdefull den skulle vara för dig, genom att markera med X i den rutan som gäller för dig.

	Det skulle vara MYCKET värdefullt för mig	Det skulle vara GANSKA värdefullt för mig	Det skulle INTE vara värdefullt för mig	Det är inte relevant i min vårdar- situation
Att få mer information om:				
1. min närståendes sjukdom och behandling				
2. vilken sorts hjälp och stöd som finns tillgängligt och hur jag kan få det				
3. de ekonomiska förhållanden som finns och hur jag kan få hjälp att förstå dem				
4. att arbeta hemmet så att det blir en tillgång för en sjuk person				
5. vem jag kan kontakta i akuta situationer				

hade aldrig använt COAT medan andra hade varit med från start och kunde livfullt berätta om sina erfarenheter. Bland annat Borås, Jönköpings och Härnösands kommuner har varit med från projektets början och där används instrumentet flitigt och med stor framgång.

- Bara det att det finns någon som ser den anhörige och har tid att sitta ner med honom eller henne, gör att anhängigvårdaren känner sig hjälpt, säger Kerstin Adolfsson från Jönköpings kommun. Med hjälp av frågorna i COAT får man oftast fram mycket mer än vid ett "vanligt" samtal, menar hon.

COAT stödplan

Men man pratar inte bara. Efter frågeformuläret fyller man i en stödplan som sedan

följs upp. Den anhörige får hjälp att se över vilket stöd som finns att tillgå i just hans eller hennes kommun, vilka grupper eller personer man kan ringa och hur man kan få hjälp med avlastning på olika sätt. I Borås kommun är det biståndshandläggarna som utför COAT-samtalen medan det i Jönköpings kommun finns en anhängigstödgrupp med människor ur flera yrkesgrupper som ansvarar för COAT. Informationen man får fram via samtalen kan sedan ligga till grund för biståndshandläggarens bedömning av bidrag. Här fördes en diskussion bland deltagarna huruvida man som biståndshandläggare kan och bör skilja på rollen som samtalsledare och som myndighetsperson. Man menade dock i t ex Borås kommun att det fungerar att ha båda rollerna och såg istället fördelar med synergieffekter.

Utvärderingarna visar att anhängigstödet förbättrats

Man har utvärderat COAT under flera år. Helt enkelt undrade man – gör COAT nytta? När undersökningen gjordes i Jönköping så jämförde man en grupp anhöriga som hade fått COAT-samtal med en kontrollgrupp som inte hade fått sådana samtal. Resultaten visar tydligt att anhängigstödet har förbättrats med COAT. Bland annat så fann man att anhöriga som fått samtalen är mer positiva till anhängigstöd än den som inte fått det.

COAT-instrumentet är fritt för användning och finns att ladda ned på www.fousjuharadvalfard.se/coat efter att man först registrerat sig på webbsidan. ☘

ÄGARPARTNERS

REDAKTIONSROUTEN

Text och foto där inget annat anges:

Elisabeth Eliason

Ansvarig utgivare: Per-Åke Karlsson,
per-ake.karlsson@hb.se

Redaktör: Elisabeth Eliason
elisabeth.eliason@hb.se

Produktion: FoU Sjuhärad Valfärd

» Vill du prenumerera på nyhetsbrevet?

Registrera dig på www.fousjuharadvalfard.se
eller ring 033-435 47 90